

ОСВІТА ЯК ПРОСТІР ВЗАЄМОДІЇ МОВИ Й ЖИТТЄТВОРЧОСТІ

КАРПЕЦЬ, ЛЮБОВ¹
ХАУСТОВА, МАРИНА²

Анотація

Актуальність дослідження полягає в усвідомленні того, що мова – це не лише засіб комунікації, а й глибокий спосіб мислення, самопізнання та життєтворчості. Освіта – це процес передачі знань, простір, у якому формується сутність людини, а мова творить особистість. Життєтворчість – це не просто вибір життєвого шляху, а процес осмисленого конструювання буття, тому й освіта постає тим середовищем, де мова не лише формується, а й визначає спосіб нашого буття. Мета дослідження: визначити, як взаємодія мови та освіти формують життєвий вибір особистості, визначаючи її світогляд, і впливають на буттєві процеси у її індивідуальній життєтворчості. Завдання дослідження: 1) проаналізувати взаємозв'язок між мовою та освітою як чинниками формування життєтворчості особистості; 2) розкрити філософські аспекти мови як способу буття, мислення та самовираження у контексті освітнього процесу; 3) визначити вплив цифровізації на мовну освіту та можливості самореалізації особистості в умовах глобального інформаційного середовища; 4) виявити значення поетичного мовлення як інструменту глибокого пізнання мови та формування екзистенційних смислів; 5) обґрунтувати герменевтичний підхід до мови як до онтологічного горизонту, що визначає межі людського досвіду та самопізнання та культурної ідентичності. Результати дослідження показують, що освітнє середовище є не лише місцем передачі знань, а й простором, у якому мова набуває трансформаційної сили. Через мовну діяльність особистість осмислює світ, формує власну позицію щодо буття, розвиває здатність до критичного мислення та життєвого самовизначення. В освітньому середовищі визначається світогляд, самосвідомість та культурна ідентичність людини. Освіта є тим життєвим простором, де мова набуває не лише комунікативної функції, а й стає активним інструментом життєтворчості. З'ясовано, що саме через слово людина осмислює світ, конструює власну реальність і визначає свою позицію щодо буття. Освіта, як середовище мовного розвитку, не просто навчає, а й трансформує особистість, допомагає людині віднайти власний голос і шлях у житті. Мовна грамотність відкриває доступ до культурних досягнень, поповнює новими знаннями. Уміння орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі наразі стає життєво важливою для критичного мислення і правильної оцінки вірогідності інформації та виваженої реакції на події, життєві ситуації. Майстерне володіння словом розширює можливості особистісної життєтворчості. Окреслено ідею стосовно інформаційних технологій, які не лише змінюють способи передачі знань, а й сприяють формуванню нових моделей мислення, розвитку мовних компетенцій та створенню унікального життєвого досвіду.

Ключові слова: життєтворчість, середовище мовного розвитку, мова, критичне мислення, освітній процес, засіб комунікації, осмислене конструювання буття, відкриття себе.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Кожен історичний період спричиняє нові виклики, на які потрібно знаходити адекватні відповіді. На сучасному етапі розвитку людство неминуче стоїть перед вибором тих соціокультурних механізмів, які сприяють повноцінному залученню людини до динамічно змінюваних умов власного існування. Цим і пояснюється значний інтерес до проблем освіти, яка зазнає постійних трансформацій. Можна стверджувати, що вона розвивається в умовах пошуку нових парадигм. Освіта – це не лише передача

знань, а й глибокий процес формування особистості, її світогляду та життєвої позиції. З огляду на це, мова відіграє ключову роль як засіб комунікації, мислення і самовираження, стаючи важливим чинником життєтворчості. Взаємодія між мовою та освітою формує спосіб сприйняття світу, визначає можливості самореалізації. Життєтворчість – це не просто вибір життєвого шляху, а процес осмисленого конструювання буття. Актуальним постає питання: чи може освіта бути тим середовищем, де мова не лише формується, а й визначає спосіб нашого буття? Чи може освіта, як платформа для розвитку мови, побудувати навчальний процес, не обмежуючи мовний простір жорсткими рамками, а сприяти його розширенню через діалог, дискусію, критичне мислення? Не випадково, напевне, давньогрецькі тексти створені у формі діалогу, а тради-

¹ Харківська державна академія фізичної культури (Харків, Україна)
E-mail: Lubo.Karpets@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4263-7806>

² Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна)

E-mail: kh.m.v.84@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5011-8179>

ція усного спілкування вплинула на становлення давньогрецької філософії. Освітній процес, побудований на діалозі, творчій інтерпретації, критичному мисленні перетворює навчання на процес відкриття себе для світу. Мова в освітньому процесі має значний потенціал, який поки що не реалізовано в мовній практиці. У системі освіти мова не реалізує життєтворчий потенціал людини, доки в основу не буде покладено її розуміння як засобу пізнання, комунікації і перетворення світу. У контексті зростаючої інформатизації цей аспект набуває особливої евристичної значущості. Мовленнєвий портрет сучасної людини, лексикон носія мови видається надзвичайно актуальним у філософському і культурологічному аспектах.

Аналіз джерел і публікацій. Окреслюючи ступінь розробленості означуваної проблеми, можемо зазначити, що античні мислителі, зокрема Фалес, Піфагор, Платон, Аристотель та Демокріт, розглядали освіту як процес формування моральних характеристик особистості та розкриття її потенціалу у великому Космосі. Вони наголошували, що навчання є не лише передачею знань, а й етичною та естетичною практикою, яка допомагає людині досягнути своє місце у світі. У Новій і Новітній філософії ця проблема не втрачала своєї значущості. Питання людського існування дедалі більше набуло центрального місця у філософських роздумах. Його аналізом займалися провідні мислителі свого часу, серед яких А. Бергсон, Ф. Ніцше, А. Камю, Ж.-П. Сартр, Ю. Бохенський, Е. Жильсон, Ж. Марітен та інші. Вони висвітлювали освіту як чинник життєтворчості особистості, наголошуючи на її взаємозв'язку з мовою, самопізнанням та соціальними процесами.

У філософському дискурсі життєтворчість переважно фокусується на проблемах життєвої компетентності, мистецтва жити та культури життєтворчості (М. Фуко, Р. Барт, П. Адо, В. Табачковський, Н. Богданова, О. Джура, О. Дольська, М. Коновальчук, З. Самчук, І. Степаненко, М. Степаненко та інші). Вивчення літератури, що стосується вузлових блоків дослідження, свідчить про те, що питання освіти й життєтворчості привертало увагу багатьох учених і були предметом наукових досліджень, але ще багато позицій залишаються дискусійними й потребують глибокого та детального розгляду, серед них, зокрема, й питання освіти як простору взаємодії мови й життєтворчості.

Мета статті: визначити як взаємодія мови та освіти формують життєвий вибір особистості,

визначаючи її світогляд, і впливають на буттєві процеси у її індивідуальній життєтворчості.

Виклад основного матеріалу досліджень. Ідея творчого життя має глибокі корені у філософії, бо саме це духовне підґрунтя сприяє формуванню життєтворчості як важливої складової людського буття. М.Степаненко, виокреслюючи поняття життєтворчості зазначає, що це «особливий стан життєдіяльності, за яким кожна мить є творчим актом, потенційною інновацією в будь-якій сфері життя та культури, що забезпечується та одночасно результується унікальністю людини» (Степаненко, 2006, с.12). Видатний український мислитель і просвітник Григорій Сковорода, наголошуючи на особливому значенні мистецтва жити, зазначав: «Деякі, як говорить Сократ, живуть, щоб їсти і пити, я ж – навпаки. Далі, більшість зовсім не знає, що значить жити, і хоч вони й бажають їсти, щоб жити, однак не можуть по-справжньому жити, бо навчитися найвеличнішому мистецтву життя – справа дуже важка...» (Сковорода, 1994, с. 265).

Життєтворчість реалізується не лише через дії, а й через мовну практику, що забезпечує взаємодію, переосмислення та творення нового. Освіта як простір взаємодії мови й творчості відіграє ключову роль у цьому процесі, адже навчання відкриває можливість для розвитку індивідуальності.

У сучасному освітньому процесі мова часто розглядається як інструмент для досягнення певних академічних цілей – складання тестів, отримання дипломів, професійної кваліфікації тощо. Однак справжня роль мови значно ширша. Вона є простором творчості, самовираження та конструювання власної життєвої реальності. Не можна не погодитися з П.Селігеєм про те, що досить часто учнів і студентів спонукають до зазубрювання певної інформації, яка після складання іспитів забувається, ба, більше, навіть залишаються про заняття з мови не дуже приємні спогади. «Доля мови залежить не від того, як утворюється прикметник від ойконіма *Цюрих* або, скажімо, чи писати апостроф у слові *волапюк* (це неважко уточнити за словником), а від того, чи вдасться нам прищепити молоді уявлення про українську мову як феномен, що заслуговує на пошану, опіку й щоденне використання» (Селігей, 2012, с.74).

Отже, освіта, як простір взаємодії мови й життєтворчості, повинна не лише навчати правилам мовлення, а й занурювати людину в культурно-історичний контекст, що формує її мовну картину

світу, «...розуміння культурних кодів і соціокультурних контекстів» (А.Бойко, 2025, с. 9.17). Вивчення мови – це не просто засвоєння лексики чи граматики, а процес розкриття глибоких смислів, що закладені у словах, фразах, текстах.

Як бачиться, мовна освіта визначається не лише багатством словникового запасу й граматичними можливостями, але й багатством духовного світу його носія – суб'єкта освіти. Мова як «дім буття» (за Гайдеггером) пов'язана зі світоглядом людини, з історією і культурою суспільства, зі взаємодією різних культур. Гайдеггерова концепція мови як «дім буття» підкреслює, що освітній процес має не лише навчати мовним нормам, а й допомагати людині усвідомлювати глибину слова, його здатність творити смисли та впливати на формування особистості. «Вміти творчо мислити – значить вміти розв'язувати проблеми, вміти розв'язувати проблеми – значить вміти ставити та відповідати на питання. Розв'язання передбачає пошук, а отже і неоднозначність шляхів рішення, і висунення одночасно кількох гіпотез, і зіткнення різних, а часом і протилежних думок» (Богданова, 2013). Отже, творче мислення – це не лише здатність генерувати нові ідеї, а й уміння розглядати проблему з різних ракурсів, аналізувати її складові та знаходити оптимальні шляхи вирішення. Пошук відповідей завжди супроводжується дискусією, зіткненням різних поглядів, висуненням альтернативних гіпотез, що зрештою збагачує процес навчання та саморозвитку.

Мовна освіта завжди відбувається у певному соціальному контексті, що визначається історичною епохою. Кожен період розвитку суспільства формує певні мовні практики, моделі комунікації та смислові акценти. Зміни в культурних і політичних умовах, технологічний прогрес та соціальні трансформації впливають на те, як мова функціонує та яких нових значень вона набуває.

Засвоюючи мову як засіб пізнання, індивід не лише отримує інструмент для комунікації, а й розширює свої межі сприйняття. Мовне середовище впливає на формування особистості, її мислення та здатність до творчого осмислення реальності. Якщо виокреслювати освіту не просто механізмом засвоєння знань, а як діалогічний простір, у якому мова є не лише засобом комунікації, а й засобом конструювання реальності, то педагог стає творцем цього простору, а його творчість у викладанні мови формує особистість. Мова в освітньому процесі має значний потенціал, який поки що не реалізовано в мовній практиці. У сис-

темі освіти мова залишається малоефективною, доки в основу не буде покладено її розуміння як засобу пізнання, як засіб комунікації і як засіб перетворення світу. Кожен мовний акт у навчанні пов'язаний із самовираженням, тому творчий педагог сприяє, щоб учні не просто повторювали знання, а й вчилися осмислювати себе через мову.

У сучасному світі, де мовна освіта інтегрована з цифровими технологіями, важливо зберігати баланс між технічним засвоєнням мовних норм та глибоким розумінням слова як носія культури, історії та емоційного досвіду. Важливо зазначити, що з'являються нові обрії для самореалізації та саморозвитку особистості у контексті цифровізації суспільства, яка відкриває безліч нових можливостей. Онлайн-курси та різні платформи для вивчення цифрової гуманітаристики дозволяють студентам отримати доступ до знань з будь-якого місця світу (Метеленко, Васильчук, Каганов, Нікітенко, Воронкова, 2023). Зокрема, це й стосується мовного розвитку, сприяючи інтерактивному навчанню та розширюючи можливості міжкультурної комунікації. Мультимедійні ресурси допомагають вивчати мови, формуючи мовний досвід та стимулюючи креативне мислення, хоча необхідно враховувати ризики механічного засвоєння знань, втрати творчого й глибинного мовного аналізу й зменшення живої міжособистісної комунікації.

Метою мовної освіти уже не може бути тільки засвоєння мовних знань, умінь і навичок, основним у мовній освіті стає формування здатності до участі в міжкультурній комунікації. Міграційні процеси, зумовлені розвитком інформаційного суспільства і глобалізацією, змінюють «архітектуру» мовного освітнього простору. З огляду на це, освітній простір є формою єдності людей, що виокреслюється в результаті їхньої спільної освітньої діяльності, основою для якої є потреба брати участь у ній суб'єктів щодо опанування рідної та іноземної мовами. На мовний простір в умовах інформаційного суспільства впливають, з одного боку, фактори власне освітнього простору, що виступає як загальне відносно мовного простору, а з другого – специфічні умови формування його. Значення поняття «мовний освітній простір» для дослідження національного та інтернаціонального мовного простору полягає в усвідомленні необхідності врахування різниці між оволодінням людиною рідною та іноземною мовами, а також розуміння взаємозумовленості при вивченні рідної та іноземних мов (Карпець, 2015).

Мова – це не просто засіб комунікації, а механізм творчого самовираження, який дозволяє людині перетворювати власний досвід у значущі смисли. Як зазначав Людвіг Вітгенштейн, «межі моєї мови означають межі мого світу». Кожна мова – це окремий світ, зі своїми законами мислення, образністю та унікальними концептами, які можуть бути складними для точного перекладу. Лише занувшись у її звучання, ритм і контекст, ми починаємо відчувати її сутність і відкриваємо для себе цей світ. А як пізнати світ, коли не знаєш тієї мови? Звичайно, через переклад. Мистецтво перекладу є однією з найскладніших і водночас найтворчих сфер мовної діяльності. Це не просто передача змісту тексту з однієї мови на іншу, а глибоке проникнення у смисли, культурні контексти та авторську стилістику. Переклад – це не просто перенесення слів, а спроба відтворити цей світ у межах іншої мовної реальності. «Справжній переклад – це не бінарні стосунки між двома мовами, а «любовний трикутник». Третя вершина цього трикутника – це те, що стояло за словами оригінального тексту ще до його написання» (John Berger, 2014). На жаль, досить часто через алгоритми перекладачів, автокорекції та контент-генераторів існує небезпека штучної стандартизації мови, що може призводити до спрощення мовних структур і втрати емоційної та стилістичної глибини.

Особливе значення має творче осмислення мовної специфіки: багато понять, метафор або культурних реалій не мають точних аналогів у іншій мові, і саме тут перекладач стає митцем, знаходячи способи передати суть, зберігаючи її глибину та естетику. Успішний переклад вимагає глибокого розуміння не лише мовних норм, а й контексту, історії та менталітету народів. Це процес, що передбачає не механічну заміну слів, а адаптацію значень відповідно до світогляду носіїв мови. Таким чином, перекладач – це творець нового тексту, що, попри відмінності у формах мовлення, залишається вірним ідеї оригіналу. Переклад є не лише мистецтвом передавання змісту, а й актом збереження культурного спадку. Завдяки йому можливе взаємне збагачення мов, розвиток літератури та світоглядне розширення простору людського досвіду.

Мовний простір постає як форма людського буття і стає середовищем глибокого пізнання їхньої культурної та естетичної сутності. Важливим, на думку Б.Кассен, є вміння слухати мову в її текстах і віршах: «Ви до певної міри

не чуєте й не відчуваєте мови, ані вухом, ані тілом, і ви не отримаєте справжнього задоволення від мови. Ви не знатимете, як вона описує світ» (Кассен, 2016, с. 14). Звертаючи увагу на це, вона зазначає досить слушно про те, що у підручниках для вивчення мов майже ніколи не натрапиш на вірші, а саме поезія дає можливість відчувати мову, бо «поезія постійно грається зі звуками» (там само). Поетичні міркуванням часто надихають на екзистенціальні смисли й оформлюються у поняття «життєтворчості», яке набуває етичного наповнення: «Треба стояти на тому, що бути собою – це найперший обов'язок людини. Самоіснування – це та сталість, яка допомагає відчувати життя і його плін, дає змогу творити це життя» (Стус, 1966), – пише Василь Стус у нотатках до статті про творчість Василя Симоненка.

Мова мистецтва, і першочергово, мова поезії, – виклик, завдяки якому відкривається дещо нове про істину. Поезія – несуща основа істини. У цьому контексті викликає інтерес поезія тих поетів, кому буття відкрило себе в мові – Ф.Гельдерлінг, Р.-М.Рільке, Г.Тракле, С.Георг, К.-Ф.Майер. Буття людини базується на мовленні, але мова здійснюється лише у мовленні. Мова – вища подія нашої присутності.

У філософській системі Гадамера мова розглядається не на рівні пропозицій як сукупності слів, а на рівні цілісності, де мова є не стільки як засіб (система семіотичних знаків і їх значення), скільки як «горизонт онтології», відображаючи культурно-історичний контекст. Безсумнівно, в цьому аспекті ідеї герменевтики виявляються гранично значущими для філософії пізнання, які виводять її на проблеми соціокультурної та ціннісної зумовленості.

Аналіз мови тісно переплітається в науковому дискурсі з дослідженням свідомості. Одним із перших на такому ракурсі дослідження акцентував свою увагу О.Потебня. У сучасних умовах до нього звертається Г. – Г.Гадамер, який зазначав, що мислення завжди рухається в напрямку, який пропонує мова. Мова – не засіб вираження думок, не засіб світорозуміння, але спосіб буття людей, спосіб набуття досвіду, і тому комунікативний за визначенням. Для Гадамера мова не є продуктом рефлексивного мислення, і те, що є предметом пізнання і висловлювання, завжди вже оточене світовим горизонтом мови. Його герменевтичний аналіз обґрунтовує ідею, стосовно того, що мова не є інструментом, знаряддям, яке можна

застосовувати або не застосовувати, насправді ми «завжди охоплені мовою», не існуємо без неї, якщо навіть не говоримо.

М. Гайдеггер мову порівнює з цвітом уст: «Цим цвітом розквітає земля квітці неба назустріч» (Гайдеггер, 2007, с.175). Тому так важливо відчутти, почути й зрозуміти мову, а не просто вивчити набір правил та звуконаслідування.

Мова як форма культурного й національного життя, демонструє національні ознаки, культуру, ступінь свідомості, внутрішній світ людини, її соціальний статус тощо. Дослідження мови, як основного каналу спілкування, насамперед потребує аналізу її семіотичної будови. Ця будова відображає рівень розвитку інтелектуальної діяльності людини, пов'язаної з безперервним підвищенням ролі абстрактного мислення і ґрунтується на науковому пізнанні.

У концепції М. Гайдеггера на передній план висуваються особливі властивості мови, які пов'язані насамперед із внутрішньою діяльністю духу. У цій діяльності мова є не просто як засіб для взаєморозуміння, але як справжній світ між духом суб'єкта і предметом. З одного боку, мова, за М. Гайдеггером, є початковим виміром, всередині якого людська істота взагалі вперше може відгукнутися на буття і через відгукуваність належати буттю, а з другого – освіта є фундаментальним соціальним процесом і суттєво важливим онтологічним процесом, що відбувається в навчальному закладі.

Освітній простір – це місце, де слово набуває значення, формує особистість і відкриває нові можливості.

Освічена особистість у процесі розвитку створює багату палітру мовної тканини, мовних творів, наділена широким словесним репертуаром, в якому використані мовні засоби виконують не лексико-граматичні прогалини в первинній або вторинній мові, а створюють полікультурне середовище. Культура мовної особистості є вираженням певного лінгво-риторичного ідеалу, який базується на специфіці міжособистісних відносин у режимі адресант-адресат, і по суті справи полікультурне середовище освітньої реальності інформаційного суспільства має характер діалогового дискурсу. Культуру мовлення особистості в полікультурному контексті розуміємо як багатовимірну, багаторівневу функціональну систему, що відображає рівень оволодіння мовними знаннями, вміннями, навичками, теоретичними компе-

тенціями, а також стан розвитку мотиваційної та емоційної сфер. «І хоч для народження нової, оригінальної думки самої мови замало, все ж вона лишається головним знаряддям пізнання, а грамотність – тим підмурівком, на якому будується дальший інтелектуальний розвій людини. Слово дає можливість керувати мисленням, допомагає «вполювати» й зафіксувати думку, зробити її зрозумілою для себе й для інших» (Селігей, с.114).

Висновки. Мова є не просто механічним засобом комунікації, а справжнім простором творення сенсів і відображення світогляду. Якщо її розглядати лише як набір правил, можна втратити глибину та здатність формувати нові смисли. Мова як жива система здатна змінюватися, адаптуватися та вбирати в себе нові сенси через культуру, мистецтво та життєвий досвід її носіїв. Мова може аналізуватися в координатах творчості, оскільки крім стандартних конструкцій, носії мови постійно генерують метафори, афоризми, нові слова, що відображають їхнє бачення світу. Через мову відбувається самопізнання, адже з допомогою слів та висловлювань людина не лише передає думки, але й структурує власне мислення. Освіта стає платформою для розвитку мови. У навчальному процесі можна як обмежувати мовний простір жорсткими рамками, так і сприяти його розширенню через діалог, дискусію, критичне мислення. Мова є одним із чинників розвитку людини, критерієм її професіоналізму, проявом культурних цінностей, засобом спілкування. Важливим у процесі вивчення мови є нове бачення, пов'язане зі зміною суб'єкт-мовця у співвідношенні глобальне/локальне. Мовна підготовка фахівців є однією з універсальї освітньої реальності, основою життєтворчості, інтелектуально-культурних цінностей, самопізнанням, самоактуалізації і самовдосконалення.

У сучасному соціокультурному просторі величезні потоки цифрової інформації загрожують редукцією мовного досвіду до спрощених схем комунікації. Саме тому освіта має створювати умови для осмисленого, багатовимірного мовного досвіду, що сприяє розвитку критичного мислення, естетичного чуття та здатності до творчого самовираження. Таким чином, освіта як простір взаємодії мови й життєтворчості має не лише технічно навчати мовним нормам, а й розкривати потенціал слова у процесі формування людини як цілісної особистості.

Список використаних джерел

- А.Бойко. Мова як засіб трансляції цінностей і формування культурної ідентичності в освіті. *Humanities Studies*. 2025. Випуск 22 (99). С. 9-17.
- Богданова Н.Г. Філософський зміст поняття «Життєтворчості» в сучасному науковому дискурсі, 2013. <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3447/1/Bogdanova.pdf>
- Василь Стус. Серед грому і тиші, 1966. <https://vasylsymonenko.org/statti/vasyl-stus-sered-gromu-i-tyshi/> (дата звернення: 18.06.2025).
- Гайдеггер М. Дорогою до мови. Пер. з нім. Володимир Кам'янець. Львів : Літопис, 2007. 232 с.
- Карпець Л.А. Освітня реальність інформаційного суспільства монографія. Харків : Оберіг, 2015. 387 с.
- Кассен Барбара. Більше однієї мови. Пер. з фр. С. Желдак. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2016. 64 с.
- Наталя, Метеленко, Геннадій, Васильчук, Юрій, Каганов, Віталіна, Нікітенко, & Валентина, Воронкова, Формування цифрових компетентностей в контексті викладання «Цифрової гуманітаристики» *Humanities studies* : збірник наукових праць / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя : видавничий дім «Гельветика», 2023. Випуск 12 (89). С.116-126.
- Сковорода Г. Трактати. Діалоги, Притчі. Переклади. Листи : Твори у 2-х томах. Київ : Наук. Думка, 1994. Т.2. 356 с.
- Селігей П. Мовна свідомість: структура, типологія, виховання. Київ : Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2012. 118 с.
- Степаненко М.Д. Життєва компетентність особистості: концептуальні засади та соціальні виміри: автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03. Харків, 2006. 19 с.
- John Berger. Writing is an off-shoot of something deeper. *Guardian* 12 Dec 2014

References

- Boiko, A. (2025). Language as a means of value translation and cultural identity formation in education. *Humanities Studies*, 22(99), 9–17.
- Bohdanova, N. H. (2013). The philosophical meaning of the concept of «life creation» in modern scientific discourse. <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3447/1/Bogdanova.pdf>
- Stus, V. (1966). Amidst thunder and silence. <https://vasylsymonenko.org/statti/vasyl-stus-sered-gromu-i-tyshi/> [accessed June 18, 2025]
- Heidegger, M. (2007). On the way to language. V. Kamianets, Trans. Lviv: Litopys.
- Karpets, L. A. (2015). Educational reality of the information society: Monograph. Kharkiv: Oberih.
- Cassin, B. (2016). More than one language. S. Zheldak, Trans.). Kyiv: DUKH I LITERA.
- Metelenko, N., Vasylchuk, H., Kahanov, Y., Nikitenko, V., & Voronkova, V. (2023). Formation of digital competencies in the context of teaching «Digital Humanities.» In V. H. Voronkova (Ed.), *Humanities studies: Collection of scientific papers* (Vol. 12, No. 89, pp. 116–126). Zaporizhzhia: Publishing House «Helvetica.»
- Skovoroda, H. (1994). Treatises. Dialogues, parables. Translations. Letters: Works in 2 volumes. (Vol. 2). Kyiv: Naukova Dumka.
- Selihei, P. (2012). Language consciousness: Structure, typology, upbringing. Kyiv: Publishing House «Kyievo-Mohylianska akademiia.»
- Stepanenko, M. D. (2006). Life competence of the individual: Conceptual foundations and social dimensions. [Extended abstract of candidate's thesis, Philosophical Sciences: 09.00.03]. Kharkiv.
- Berger, J. (2014, December 12). Writing is an off-shoot of something deeper. *The Guardian.

LYUBOV, KARPETS – Doctor of Philosophical Sciences,
Full Professor, Head of the Ukrainian and Foreign Languages Department,
Kharkiv State Academy of Physical Culture (Kharkiv, Ukraine)
E-mail: Lubo.Karpets@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4263-7806>

MARYNA, KHAUSTOVA – Senior Lecturer,
Department of History of Foreign Literature and Classical Philology,
V. N. Karazin Kharkiv National University (Kharkiv, Ukraine)
E-mail: kh.m.v.84@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5011-8179>

EDUCATION AS A SPACE FOR THE INTERACTION OF LANGUAGE AND LIFE-CREATION

Abstract

The relevance of this study lies in the recognition that language is not merely a means of communication, but a profound mode of thinking, self-discovery, and life-creation. Education is a process of knowledge transmission and a space where human essence is shaped, while language plays a formative role in the development of personality. Life-creation is not simply the choice of a life path, but a conscious process of constructing one's existence. Therefore, education emerges as the environment in which language is not only formed but also defines our mode of being. **The aim of the study** is to explore how the interaction between language and education shapes an individual's life choices, worldview, and existential processes within their personal life-creation. **Research objectives** include: 1) to analyze the interrelation between language and education as key factors in shaping personal life-creation; 2) to reveal the philosophical dimensions of language as a mode of being, thinking, and self-expression within the educational context; 3) to assess the impact of digitalization on language education and the possibilities for personal self-realization in a global information environment; 4) to identify the significance of poetic language as a tool for deep linguistic insight and the formation of existential meanings; 5) to substantiate the hermeneutic approach to language as an ontological horizon that defines the boundaries of human experience, self-knowledge, and cultural identity. **The findings** demonstrate that the educational environment is not only a place for knowledge transmission but also a space where language acquires transformative power. Through linguistic activity, individuals comprehend the world, form their stance toward existence, and develop critical thinking and self-determination. In the educational space, a person's worldview, self-awareness, and cultural identity are shaped. Education becomes a life-giving environment where language transcends its communicative function and becomes an active instrument of life-creation. It is through the word that individuals interpret the world, construct their own reality, and define their existential position. As a medium for linguistic development, education not only teaches but also transforms the individual, helping them discover their own voice and life path. Linguistic literacy provides access to cultural achievements and the acquisition of new knowledge. The ability to navigate the modern information landscape is now essential for critical thinking and the accurate evaluation of information credibility, as well as for thoughtful responses to events and life situations. Mastery of language expands the possibilities of personal life-creation. The study outlines the idea that information technologies not only change the ways knowledge is transmitted but also contribute to the formation of new models of thinking, the development of linguistic competencies, and the creation of unique life experiences.

Key words: life-creation, linguistic development environment, critical thinking, educational process, means of communication, conscious construction of existence, self-awareness.

© The Authors(s) 2025
This is an open access article under
The Creative Commons CC BY license

Received date 05.07.2025
Accepted date 19.08.2025
Published date 05.09.2025

How to cite: Карпець, Любов, Хаустова, Марина. Освіта як простір взаємодії мови й життєтворчості. HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025. 24 (101). P. 188–194
doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-24-101-19>